

UNITÁRIUS ÉRTESÍTŐ

Az Unitárius Egyház — Budapesti Unitárius Egyházközség — Unitárius Misszióház hivatalos havi tudósítója,

Felelős szerkesztő: Dr. Iván László

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, V., Koháry-u. 4. Telefon: Aut. 17—4—24. Előfizetési ára egész évre 4—, amely beküldhető a budapesti unitárius egyházközség 30.400 sz. postacsekkszámlájára.

Egy terv margójára.

Budapesten az elmúlt napokban két hatalmas egyházi megmozdulás vonult el szemünk előtt: a katolikus nagygyűlés szinompája és a református hét komoly gondolatsorozata. Mindakettő a maga módján ugyanazzal a kérdéssel foglalkozott, hogy hogyan lehetne a magyar értelmiség, a magyar ifjúság, a magyar falu népe és a városi munkásság nagy tömegeit Jézus Krisztushoz, vagyis az evangelium forrásaihoz visszavezetni.

Ezek a nagy gyűlések koronái egy-egy esztendő munkájának és gyümölcsei egy év magvetésének. S éppen ezért hatalmas bizonyágtételek arról, hogy a magyar kereszténység táborában derék munka folyik. Legalább is a folyton növekedő tömegek ezt mutatják. De ezt látjuk évközben is. A katolikus és református szeretet intézmények napról-napra növekednek kiterjedésben és tevékenységben egyaránt. Látjuk és tapasztaljuk, hogy hogyan ér el az egyházak jótékony keze oda, ahol az imént még a sötétség, a nyomor, a szenny, a betegség, a testi-lelki fertőzöttség ülte diadalát. S látjuk, hogy egyik napról a másikra, hogy derül ki a felhős ég, hogy oszlnak el a gondredők egy-egy ember homlokáról, hogy váltja fel a szennyet a tisztaság, a sötétséget a világosság s ahol az imént még a társadalomellenes istenkáromlás dobzódott torz röhejével, gunyos fintorával, ott most a megbékéltség, a bizalom, az újjáéledt szeretet ül a maga diadalát. Nem mintha kevesebb volna a gond és nagyobb lett volna a kenyér, csak az történt, hogy az evangelium nevében egy testvér megosztotta szenvedő testvérel a gondot is, a kenyeret is. És ez elég a közös kereszt könnyebbé tételére.

Azt kérdezhetné tőlünk valaki, ugyan mi érdekünk lehet nekünk, unitáriusoknak mindennek megemlézése és örömmel telt feljegyzése. Oriási

nagy érdekünk ez nekünk! Először azért, mert mi az egyetemes keresztény egyház tagjai vagyunk s ami az egyik tagnak öröm, az nekünk is az s ami a másiknak fáj, nekünk is szomorúság. Másodsor pedig azért, mert végre nekünk is el kell ezen az uton indulnunk. Nem lehet egy egyházat csupán csak jó adminisztrációval és pontos hivatali berendezkedéssel, valamint kitűnő statisztikák készítésével megmenteni. Hanem rá kell lépni az evangéliumi ébredés és jézuskrisztusi segítő szeretet útjára, ha valóban élő egyház, az élő egyháznak élő tagja akarunk lenni, mi kisszámu unitáriusok.

Nem akarjuk mi ezáltal a pontos hivatalvezetés előnyeit kétségbevonni, sőt azt valljuk, hogy a pontosságot sok téren mint pl. adófizetés, lakásnyomozás, hivek felkeresése stb. még fokozni kell, mert ez minden egyházi munka alapja, ez minden szellemi törekvés anyagi segédeszköze. Csak éppen az ellen a felfogás ellen akarunk küzdeni, amely megáll az alpnál, amely megelégszik az eszközökkel s elfelejtkezik arról, hogy az alapra építeni is kell és az arany, mint segédeszköz csak addig értékes, amíg az evangéliumi munka szolgálatában áll.

S ezen a téren nekünk unitáriusoknak sokat lehet tanulnunk katolikus és református testvéreinktől. Ők minden anyagi erejüket a társadalomépítés, a gyermekmentés, a szegény ápolás felé fordítják s ezzel nagyban elősegítik az evangéliumi újjászületést is, amely ugyan nem azonos a szociális segítés szellemével, de nagyban részese, sőt szülő anyja ez utóbbinak.

Ez a szellem, az újjászületés és szociális segítés szelleme nyilatkozik meg abban a tervben, amelyet a nógrádverőcei ifjúsági tábor készített egy állandó üdülő és nevelő tábor alapítása tárgyában. Ma még csak terv, de talán évek múltán valóra válik. És itt kellene a csekély számu unitárius társadalomnak összefognia. Egy ilyen terv

megvalósulása valóban következménye és bizonyítéka lehetne az evangéliumi megújulásnak.

Ma, amikor minden felekezet, minden párt, minden szellemi áramlat részéről oly hatalmas versenyfutás indult meg az ifjuságért, ma nem szabad tétlenül nézni az utánunk következők vergődését és szenvedését. Ha arra kevesen is vagyunk, hogy e világ képét megváltoztassuk s ezáltal enyhületet hozzunk fiainknak és leányainknak, de arra éppen elegenden vagyunk, hogy egymást szeressük és a segítő szeretet által egymásnak valóban testvérei és Istennek valóban gyermekei lehessünk.

Nos mutassuk meg, hogy a jó adminisztráción túl hiszünk isteni elhivatottságunkban és az unitárius szellem jövőjében!

Iván László

HŐSÖK, EMBEREK.

Két hirneves unitárius orvos.

Weszprémi István 1774—1784-ben részben latin, részben magyar nyelven megjelent munkájában, amelyben magyarországi és erdélyi orvosok életrajzait adta közre, unitáriusokat érdeklő adatokat is találunk. Ezek közül *Blandrata* György és *Árkosi* Benedek kiváló orvosokról közöltekről kívánok ezuttal röviden megemlékezni.

I. A másfélszáz éves életrajzgyűjteményben *Blandratáról* a következőket olvashatjuk:

„Blandrata (Georgius) fatalis Medicus, gente Italus, patria Pedemontanus Saluciensis, deferta avita religione factus est primum Calvinii, postea Serveti, tandem Socini.“ . . . Az életrajzban az áll, hogy Dávid Ferencet, majd az egész „országot“ megnyerte tanainak. A fejedelem hivatalát sem adott másnak, „csak, aki Blandrata tetszésének megfelelt“. 1564-ben Enyedre egyetemes zsinatot hívott össze, az elnöki tisztséget itten ő töltötte be. Mikor 1566-ban a fejedelem udvari embereivel Szulejman szultán üdvözlétére a pancsovai táborba utazott, magával vitte Blandratát. Itt a „török császár“ igen értékes, nemzeti ruhatalárral ajándékozta meg. Rozsnyai Dávid mondja ezt el „*Horologicum Turcicum*“ című munkájában. János Zsigmond halála után a Báthoryak alatt is udvari orvos maradt és királyi tanácsadói méltóságot viselt. „De utóbb aztán — a jezsuiták felbujtására — lengyelországi, majd erdélyi hívőit cserbenhagyta.“ Unokaöccse — vagyona örököse — 1590-ben megfojtotta.

A „*Dictionarium historia criticum*“-ban ezt az életrajzot megtaláljuk. Az antitrinitáriusok könyv-

tára adja munkáinak teljes felsorolását. Valamennyi munkáját — cím szerint is említve — az „*Index librorum prohibitorum*“ egyházi tilalommal sújtotta (8. kötet, 16. oldaltól kezdve. Latin eredetiből átültetve.)

II. *Árkosira* vonatkozólag a következőket találjuk: „*Árkosi (Benedictus Tegző.) In vico haud infrequenti Árkos adpellato, Sedi Siculiaceli Sepsiensis adscripto a quo nomen quoque fortitus, in lucem suspectus est.*“ . . . Tovább folytatólag elmondja, hogy a sepsi székhez tartozó Árkoson született, innen kapta nevét is. „A mi Árkosinkban már kora ifjuságától fogva a nagy szellemek nemes lángja ragyogott. Tanítóinak bölcs buzgósága pedig — előbb a hidvégi unitárius gimnáziumban*, majd ahogy az évek multak, Kolozsvárott felgyújtotta lelkében a mély tudomány szövétnekét. És mivel ezzel a nemes mesterséggel, az orvoslással is meg akart ismerkedni, kiment a padovai egyetemre, ahol az akkori idők legkiválóbb orvos-tanárait hallgatva: ebben a tudományágban is a lehető alapos jártasságot iparkodott elsajátítani. Amely mértékben haladt előre az isteni és emberi dolgok megismerése körül, épugy itthon is, a külföldön is fényes tanulságát adta kiváló tehetségének. Jól lehet azért ment ki idegen országba, hogy — elégedetlen lévén a hazai állapotokkal — odakinn mélyebb műveltséget sajátítson el: utóbb mégis megtért szülőföldjére. Itt először a szociniánusok kolozsvári kollegiumában tanított, majd életének hátralévő részét is az ifjuságnak szentelte. Így is öregedett meg csendes munkában és halt meg 1660 körül. Kiváló férfiú volt, jártas mindennemű tudományban: az isteni és emberi titkokban egyaránt. És a gyógyítás művészetének is ismerte legrejtettebb fogásait is.“ (A második kötet második részéből 4. oldalon. Latinból átültetve.)

Mig *Blandratáról* nem kedvezően, sőt bizonyos gyűlölettel beszél az életrajzíró, *Árkosit* igen rokonszenves színben tünteti fel.

Együttal megragadom az alkalmat, hogy a már régebben hangoztatott indítványomat ismét nyilvánosság elé hozzam t. i., hogy egy unitárius lexicon megírására felhívjam a figyelmet. Kevésbé a külföldi, de főleg a belföldi, a veszendőnek mindinkább kitett adatok összegyűjtése, úgy gondolom, nem sokáig halasztható.

dr. Zsákó István.

* „in gymnasio Unitariorum Hidvegiensi primum, et mox labentibus annis in Claudiopolitano.“

Ne halassza tovább az előfizetésidő beküldését!

Szabadelvű Egyházak Nemzetközi Kongresszusa.

Koppenhága, 1934. augusztus 14—19.

A címet ne értsük félre. Az itt használt „szabadelvű” szónak ahhoz a politikai szabadelvűséghez, mely magát az utóbbi időkben oly nagyon kompromittálta, nincs semmi köze. A mi szótárunkban ez egy szent dolgot jelent: a lelkiismeret szabadságát a hitéletben.

Az egyházak életében mindenfelé különös elevenség tapasztalható. Jó jel! A hivatalos vezetők minden államban kezdik belátni, hogy az egyházak létjogosultsága azon fordul meg, hogy vajjon segítségül tudnak-e ma jönni az élet súlyos feladatainak megoldásában s a szeretet és igazság jegyében reformálni tudják-e egyes emberek, társadalmi osztályok és nemzetek megromlott erkölcsi és gazdasági életét. A mai élet ezer bajának egy forrása van, melyből mint szörnyű Pandora szelencéből fakadt fel korunk minden átka és nyomorusága. A keresztény egyházak többsége élettelen dogmák gyártásában és védelmezésében, különös ceremóniákban és hatalmi érdekei körülbástyázásában élte ki magát. Az evangelium erkölcsi tanításának gyakorlati érvényesítésével igen sok egyház eddig adós maradt, sőt a gyakorlatban nem egyszer egyenesen megcsufolta azt, amit elméletben hirdetett. Így támadt egy álkereszténység, mely csak háborút, igazságtalan békét, felfordult gazdasági állapotokat, szenvedést és nyomort eredményezhetett a világ számára. Ebből az álkereszténységből az emberek méltán kezdenek már kiábrándulni. Az egynázaktól az élet tényleges megjavítását, Krisztus erkölcsi tanításának gyakorlati érvényesítését várják az élet minden vonalán. Az egyház, mely korunknak ezzel a követelményével szemben adós marad, létjogosultságát veszíti.

A mi unitárius és más szabadelvű egyházaink a kor követelményeinek a felismerésében minden államban mindig legelől jártak. A keresztény vallás hittani részét kinek-kinek saját lelkiismeretére bizzák, mert a hit mindenkinek legégyénibb lelkiismereti ügye. A keresztény vallás erkölcsi törvénye, a szeretet és igazság isteni parancsolata azonban minden emberre egyaránt kötelező. Itt a magyarázata annak, hogy valahányszor valahol az erkölcsi törvényen, a szeretet és az igazság szent ügyén sérelem esett, mindig ők emelték fel elsőnek tiltakozó szavu-

kat s ők siettek legelőbb a szenvedő emberek s az igaztalanul üldözött népek segítségére. Nem véletlen tehát, hogy az erdélyi magyar kisebbségek jajkiáltását az angol és amerikai unitáriusok hallották meg legelőbb s tették szívügyükké az egész magyar nemzet ügyét. Számukra ez nemcsak magyar kérdés, hanem az igazság ügye, mit szolgálni lelkiismereti kötelességüknek tartanak.

A keresztény vallás gyakorlati nagy feladatait szolgáló unitárius és más szabadelvű egyházak hathatós együttműködése érdekében már 1900-ban egy Nemzetközi Szövetséget alapítottak Bostonban. A szövetség munkáját ma Hollandiában Utrechtben levő központi irodából irányítják, s összesen tizennyolc nemzet vesz ma részt a közös munkában, — természetesen nemcsak unitáriusok, hanem mindazok a protestánsok, akik a szövetség célkitűzésével magukat azonosították. A szövetségnek a háboru előtt a különböző országok fővárosaiban (London, Párizs, Amsterdam, Berlin stb. stb.) tartott kongresszusai már akkor jelentős nemzetközi esemény számba mentek. A nemzetközi egyházi és tudományos élet legkiválóbb férfiai: *Samuel Eliot, Charles Wendte, Harnack, Pfeleiderer, Eucken, Carpenter* stb. stb. vittek azokon vezető szerepet. *Józan Miklós* püspöki vikárius egy kivételével mindenik kongresszuson közremunkálkodott. 1910-ben a berlini kongresszuson *Massaryk Tamással* a cseh köztársaság mai elnökével egy szónoki emelvényről hirdette a keresztény vallás nagy eszméit.

Hogy Koppenhágában augusztus 14—19-én végzetekről lapunk olvasói teljes képet kaphassanak, a kongresszus teljes programját kellene ideiktatnunk, ami igen messze vezetne. Itt ezért csak általános ismertetést adhatunk.

Négyszázötvenen jöttünk össze a világ minden részéből a festőien szép dán fővárosban. Eljött még a hindu unitáriusok képviselője is, egy kalkuttai egyetemi tanár. A filippi szigetek érseke egyik püspök kollégájával három millió hívő unitárius lelket képviselt. Legnagyobb számban természetesen az angolok, az amerikaiak és a hollandusok voltak. Örvendetes volt ez reánk nézve, mert a mi speciális magyar érdekeink iránt mindig ők mutattak legtöbb megértést. Sajnálattal kellett ezuttal nélkülözni a németeket, akik a jelenlegi németországi belpolitikai állapotok miatt maradtak távol.

A kongresszus augusztus 14-én este a dán parlamentben nyílt meg fényes külsőségek között.

A megnyitón az odsérkeretti delegátusok nevében e sorok írója mondott üdvözlést, egyben megköszönte a dán hatóságok vendéglátását. A következő napok a szorgos munka napjai voltak. A munkát minden reggel a koppenhágai unitárius templomban körös áhitattal kezdtük. Ez alkalommal vettük először használatba „Adoremus” című körös énekes könyvünket, mely a különböző nemzetek válogatott egyházi énekgyűjteménye. Angolra, németre, franciára is lefordítva benne van a mi ősi énekünk is: „Téged kereslek könnyeimben.” Az angol fordítást Józsa Miklós eszközölte költői lélekkel és tökéletes nyelvművészettel. A napi munkához a hegyi beszéd boldogság tételei felett elmélkedve vettünk minden reggel erőt és áhitatot.

„A vallás és a gyakorlati élet viszonya,” „A kijelentés értelme és tartalma,” „Szabadelvíz vallás és egyetemes egyház,” ilyen és ehhez hasonló nagy kérdések kerültek minden délelőtti megvitatás alá kiváló szakemberek előadásában. Minden nap szellemi erőgyűjtés volt számunkra, hogy a jövőben több és több sikerrel tudjuk szeles világon hirdetni szent vallásunk örök igazságát.

A kongresszus munkája azonban nem volt egyoldalúan elméleti. Szóba került többek között az is, hogy a világ különböző unitárius és más szabadelvízi egyházait működtetve lehetne szervezettebb egységbe hozni abból a célból, hogy közös gyakorlati feladataikat a kölcsönös segítség alapján eredményesebben tudjuk szolgálni. Erdélyi testvéreinket azokkal a támadásokkal szemben, melyeket ellenük naponta intéznek, Isten után csak egy ilyen erős összefogás mentheti meg csupán. Jól esett látni, hogy vannak még a világon, főképp az angolok és az amerikaiak között sokan, akik éber figyelemmel tekintenek az erdélyi hegyek felé és komolyan keresik a módját annak, hogy napi imádságuk mellett miként jöhetnének előbbre magyar testvéreik segítségére.

Az egyik estély műsorát, melyen a koppenhágai zenepalotában a különböző országok delegátusai mondtak rövid beszámolót, a dán rádió is körvetítette.

A kongresszussal egyidejűleg az unitárius és más szabadelvízi nők nemzetközi szövetsége is sikeres gyűléseket tartott. Jó volna gondoskodni hogy a jövőben az ilyen gyűléseken valaki a mi anyanyelvünk közül is részt vehessen. A vele járó költség erkölcsiekben sokszorosan megtérülne, — sőt talán anyagiakban is.

A rendezőség léleküdtető szórakozásokról is gondoskodott. Az a skandináv estély, melyen az

északi országok népművészete került bemutatásra, mindnyájunk számára emlékezetes marad. Nem fogjuk elfelejteni a *Tivólit* se, ahová valószínűleg a nagy dán mesemondó, Andersen álma szerint varázsolt meseországot a szellemi és anyagi tehetség. Autóbuszokon végig mentünk a dán rivierán. Láttuk a Keleti tenger partján Kronborg várát, amely egykor Shakespeare-nek a Hamlet megírására adott ihletet. Végig jártuk a fredensborgi palota ősi termeit. Megesodáltuk a frederiksborgi kastélyt. Műkincseinek és művészi szépségének csodálata közben egy mellettem álló amerikai professzor megrögzötten így sóhajtott fel: „százszor szebb, mint Versailles!”

Jézus-Krisztus tanításának igazát, hogy t. i. mi emberek fajkülönbség nélkül Isten gyermekei és így egymásnak testvérei vagyunk, soha mélyebben át nem éreztem, mint az utolsó nap a Nicolai templomban tartott istentiszteleten. Ugyanazt a zsoltárt különböző nyelven, de együtt egy dallamra, egy lélekkel énekeltük; ugyanazt a „Miatyánk”-ot különböző nyelven, de együtt, egy szívvel mondtuk el fennhangon. Éreztük, hogy emberek vagyunk, testvérek s mindaz az ellentét, amit a gonosz politika nemzetek között támaszt, Isten akarata ellen van.

Még csak egy jelenetet mondok el! A koppenhágai Phoenix szálloda előcsarnokában a dán parlamenti egyik vezető tagjával beszélgettem. Amint később megtudtam ő nem volt unitárius. A dán unitáriusok felől érdeklődtem: hányan vannak s a közéletben milyen szerepet visznek stb. „Nincsenek sokan, de egytől egyig kiváló, becsületes jó emberek, — ez a hírük,” — volt a válasz. Ebben a pillanatban egy jó vágású fiatal ember lépett el mellettünk. Utána nérvé dán barátom hirtelen azt kérdezte: „Igaz, hogy ezt a fiatal embert Budapesten rövidesen királlyá koronázták?” Jobban utána néztem én is: Ottó főherceg volt.

Szeretném azt az érzést, amit Koppenhágában nyertem, minden magyar unitárius ember szívébe belecsöppenteni. Keresen vagyunk mi ebben a csonka hazában. De ne csüggedjünk! Egy husz milliós világszervezetnek vagyunk megbecsült tagjai. Husz millió ember imádkozik velünk együtt erdélyi testvéreink sorsának jobbrafordulásáért.

Az unitárius imádság gyümölcse — a tett.

Dr. Csiki Gábor.

Aki barátunk, az siet előfizetni!

IFJUSÁG.

Beszámoló az Unitárius Nőszövetség vacsora akciójáról.

A mi kedves székely családi hagyományaink nyomán megindult vacsora akciónk elérkezett harmadik évfordulójához. Hálatelt szívvel köszönjük meg a jó Istennek, hogy unitárius asszonyaink ebben a nyüzsgő lázas nagyvárosi életben is szívükön viselték az elmúlt évben otthonuktól elszakadt ifjaink sorsát. Különösen kedves volt nekünk, hogy Pécsen és Kisbéren is gondoltak nemesszívü lelkek a mi akciónk előmozdítására. Áldja meg a jó Isten az áldozatos lelkeket.

1933—34-ik évben október 15-től június 1-ig 95 estén terítettünk asztalt 25 unitárius diáknak. 14 alkalommal természetben kaptuk a vacsorát, ezeknek elkészítéséért is hálás köszönetünket fejezzük ki a nemesszívü adakozóknak. Egész évben 2025 adag került kiosztásra, ezeknek előállításához a szükséges hozzávalót részben természetbeni adományokból, legnagyobb részben pénzbeli adományokból állította elő az Unitárius Nőszövetség.

Egészévi elszámolásunk a következő: vitéz Kozma Ferencné 90.—, Unit. Misszió Ház 90.—, Br. Daniel Gábor 40.—, Józán Miklósné 30.—, Unit. nőszövetség 25.—, Dr. Mikó Gáborné 20.—, Héderváry Hugóné 20.—, Hegyi Gyuláné 20.—, Dimény Mózesné 15.—, Péterffy Gyuláné 15.—, Ráduly Jánosné 10.—, Nyiredy Jenőné 10.—, Özv. Arlow Viktorné 10.—, Zsakó Andorné 10.—, Ozanich Gyula Pécs 10.—, Muzsnay I. 10.—, Kelemen Béla 8.—, Rend Domokosné 5.—, Kárpáti Istvánné 5.—, Halász Jánosné 5.—, Belováry Istvánné 5.—, Lázár Jánosné 5.—, Péch Aladárné 5.—, Török Kálmánné 5.—, összesen 468 P. Természetbeni vacsorát adományoztak huszonöt diák részére hat alkalommal dr. Mikó Ferencné, három alkalommal dr. Csiki Gáborné. Egy diákvacsorát adományoztak: Barabás Istvánné, dr. Koncz Lajosné, Szabó Dénesné, v. Nyiredy Gézáné és a Dávid Ferenc Egyesület. Természetbeni adományok a következők: dr. Kozma Jenőné 2 zsák liszt, dr. Fürst Ödönné 5 kg. lencse, 5 kg. borsó, 5kg. bab, 5 kg. dara, 5 kg. rizs, 1 kg. mák, László Domokos 2 drb. nyul, Nadányi halkereskedő haladomány, Suberka hentes mester 8 kg. kolbász és tepertő. Unit. Misszió Ház 100 kg. paradicsom. A vacsora készítéshez a gázt a Misszió

Ház áldozatkészsége révén kaptuk. A vacsorák elkészítése körül kifejtett önzetlen buzgóságáért Berei Berta segédházfelügyelőnőt illeti meleg köszönet.

Az új iskolai esztendő küszöbén bizakodással tölt el az a tudat, hogy több ígéretet kaptunk ez évi munkánk elősegítésére nemesszívü adakozóinktól. Szeretettel kérjük hittestvéreinket, hogy áldozatos segítségükkel ebben az évben is támogassák a nőszövetséget az unitárius jövőt, ifjuságunkat istápoló munkájában.

vitéz Nyiredy Gézáné

Ifjusági klubdelutánok.

Az unitárius főiskolai és egyetemi diákság társadalmi élete szempontjából szükségesnek mutatkozott a klubdelutánok rendszeres bevezetése. Ezeket minden szerdán 6—10-ig tartjuk saját helyiségeinkben, IX., Rákos-utca 3. szám alatt.

Célunk a klubdelutánok rendezésével az, hogy az unitárius fiatalok intellektueljeit a táncon kívül szellemi vonatkozásban is kielégítsük.

Buffet, bridge, pimpong, sakk, könyvtár, napilapok, zongora és állandó tánczene áll a tagok rendelkezésére. Szórakoztató magánműsorszámokról is gondoskodtunk.

Meghívót, mely egyben klubigazolványul szolgál a Brassai Sámuel Unitárius Ifjusági Egyesület Elnökségétől lehet igényelni. Új tagok felvételét hattagú bizottság dönti el.

Meghívó az Unitárius Táncestélyekre

A Brassai Sámuel Unitárius Ifjusági Egyesület ez évben is megrendezi szokásos táncestélyeit. Újításunk a szélesebb körű megrendezésen kívül az lesz, hogy novembertől májusig folytatólagosan minden hónap első szombatján tartjuk meg táncestélyeinket, melyekről esetenként is pontos értesítést küldünk.

Első megnyitó táncestélyünket november 3-án, szombaton fél 9 órai kezdettel saját helyiségeinkben, IX., Rákos-utca 3. szám alatt tartjuk meg, melyre minden unitárius testvérünket szeretettel és tisztelettel meghívja a

Rendezőség.

Konferenciás estély.

Az ifjusági konferenciások az idén is megrendezik a reformáció napján, október 31-én közös szeretetvendégségüket a Misszió Ház gyülekezeti termében. Az estély kezdete 8 órakor lesz. Hivatalosak az ifjuság barátai, az egyetemi hallgatóság és a középiskolák VII—VIII osztályainak tanulói. Teajegy ára (szendviccsel együtt) egyetemi hallgatóknak és középiskolásoknak 30 fillér, másoknak 50 fillér.

Helyreigazítás

F. évi szeptemberi számunkban ugyanebben a rovatban két kis rövid cikk jelent meg, amelyekre Kőröspataki Kiss Károly a következő nyilatkozatot küldte be:

1934. IX. 28.-án

Helyreigazító nyilatkozat.

Az „Unitárius Értesítő”, az Unitárius Egyház, Budapesti Unitárius Egyház, Unitárius Missióház hivatalos tudósítója f. évi száma 84. oldalán „A táltos gyülekezete” és „Koppány tornya és az unitárius egyház” címen megjelent cikkekre helyreigazító nyilatkozatom a következő:

Nem igaz, hogy „több felekezettel, hitet meggyőződést” megpróbáltam volna, hanem igaz az, hogy a budapesti unitárius parokia elbocsátó irásával évek múlva a református egyházba léptem s annak vagyok ma is tagja anélkül, hogy papi állást vállaltam volna.

Kőröspataki Kiss Károly s. k.

Mi ezt a helyreigazító nyilatkozatot készségesen közöljük, mert a sok téves hírlapi közlemény stb. után Kőröspataki Kiss Károly erősíti meg azt, amit ugyis tudtunk, hogy ő az unitárius egyházból kilépett, amiből következik, hogy ő unitárius lelkész nem is lehet.

Másodszor maga Kőröspataki Kiss Károly mondja, hogy az unitárius egyházból a reformátusba lépett. Amihez hozzáfűzhetjük, hogy jelenleg a turáni vallásos mozgalom vezére. Reméljük ezt nem vonja kétségbe. Már pedig, ha így van, azt szeretnők tudni, hogy ez a turáni vallásosság azonos-e a református hitelvekkel. Mert, ha nem azonos, akkor a helyreigazító nyilatkozattal szemben talán mégis nekünk volt igazunk! Egyébként béke velünk!

Bibliai naptár.

November 15. örökre emlékezetes nap a mi vallási közösségünk életében. Ezen a napon halt vértanuhalt Dávid Ferenc a dévai börtönben. Élete a hősök élete, halála az evangéliumért önként vállalt martirium.

Merüljünk el a hősiesség szemléletében, készüljünk a lélekben a szomorúan dicsőséges évfordulóra.

okt. 18—20 Máté ev. 5 r. 10—12.

okt. 21—24 János ev. 16 r. 1—4 v.

okt. 25—27 Ap. csel. 21 r. 27—40.

okt. 28—31 Ap. csel. 23 r. 1—11.

nov. 1—3 2 Kor. 11 r. 16—33.

nov. 4—7 22 zsoltár.

nov. 8—10 16 zsoltár.

nov. 11—14 2 Kor. 4 r. 1—6.

nov. 15—17 2 Kor. 4 r. 7—18.

Az unitárius család

Fülöp Elek és Kövér Róza vegyes házassága f. évi szept. 11-én tiszta unitárius házassággá változott.

Kaszai Pál és Kisgyörgy Anna tiszta unitárius házasságából f. évi aug. 10-én Budaörsön egy kisleány született, aki szept. 23-án a keresetségben az Emilia nevet kapta.

Nagybányai vitéz Horthy Miklóst Magyarország kormányzóját ünnepelte az egész ország párt- és felekezeti különbség nélkül abból az alkalomból, hogy tizenöt éves évfordulója volt a nemzeti hadsereg megalakulásának. Emlékezünk még ma is arra az esős november 16-ára, amelyen a fővezér e város falai előtt megjelent s egy rohammal vette be a magyarul érző sziveket. A jubileumi ünnepek napján, szeptember 30-án koháry-utcai templomunkban József Miklós püspöki vikárius emlékezett meg Horthy Miklós kormányzóról, a küldetéses magyar férfiról.

Postai befizető lapot (csekket) mellékelünk azoknak az olvasóinknak lappéldányába, akik a f. évi előfizetési díjat október 1-ig nem küldték be. Felkérjük a mi kedves barátainkat, hogy tegyenek eleget kérésünknek és fizessenek, mert különben lapunkat megjelentetni nem tudjuk. Az Unitárius Értesítő tisztán az előfizetőkre támaszkodik s ha ezt az előfizetők nem fogják megérteni, úgy kényszerülve leszünk lapunk terjedelmét csökkenteni. Ezt azonban szeretnők elkerülni!

A budapesti unitárius egyházközség rendes negyedévi ülésén megemlékezett arról a szomorú esetről, mely érte erdélyi testvéreinket zsinatjuk alkalmából a lelkiismeret szabadságföldjén, ahol Dávid Ferenc, a mi vezérünk a lelkiismeret szabadságáért vértanu halált halt. Mi velük érzünk és velük maradunk, minket erősebb kötelék fűz egybe Erdéllyel, azt a trianoni határok nem választhatják el. Vigaszul csak azt mondhatjuk: A fák nem nőnek az égig! Feltámad Dávid Ferenc szelleme a maga fenségében!

Az unitárius ifjuság nógrádverőcei konferenciájáról szóló jelentéseket örömmel és bizalommal vette tudomásul a kebli tanács és az ifjuság újabb mozgalmát, az üdülőtelep létesítését is a legjobb szándékkal vette tudomásul. A gyűjtést erre a célra megengedte a kebli tanács. Ezért felszólítunk mindenkit, hogy adjon erre a nemes célra. Jegyezzen mindenki egy egy négy-szögölet, ára 1 pengő. Vagy vegyen levelezőlapot 10 drb. 10 fillér. Különösen az ifjuság mutasson példát abban, hogy terjeszti az üdülőtelep eszméjét.

A János Zsigmond eserkészcsapatnak táborozásáról szóló jelentést legnagyobb örömmel vette tudomásul a kebli tanács. Csapatunk a

Bükben táborozott egy tölgyerdő közepén fekvő tisztáson. Csapatunk szelleme, az eredményekből látjuk, kiváló és jellemzi a vezetők hivatásos rátermettségét.

Barabás István lelkész közölte a reverzálások folytán előállott statisztikai adatokat és indítványt tett a kérdés megoldására nézve. Az indítvány a lelkészi tanács útján kerül a felső hatóságokhoz.

Dr. Tóth György vagyongazdálkodó gondnok lemondását szomorúan vette tudomásul a kebli tanács és elhatározta, hogy tiszteletbeli gondnokká választja és új gondnok választása iránt a decemberi gyűlés fog intézkedni. A határozat hozatal után több tag hívta vissza az eltávozott vagyongazdálkodó gondnokot.

A kebli tanács üdvözlését József Miklós püspöki vikárius válaszolt megemlékezve vagyongazdálkodó gondnok buzgó munkásságáról és ismertette a kebli tanács kitüntető határozatát. Az irodán a munkatársak nevében Ujvári László jegyző mondott köszönetet. Dr. Tóth György vagyongazdálkodó gondnok meghatva válaszolt a megtisztelő szavakra és megígérte, hogy a renoválással járó munkákat vállalja és továbbra is részt vesz az egyházi munkában.

A kebli tanács a Brassai Sámuel ifjúsági egyesület tagjainak 75 pengőt, Batthányi örök alapítványból és egyes folyamadóknak 105 pengőt, a Batthány alapítványból tandíjsegély címén utalványozott.

A templomház renoválási munkáját a kebli tanács hálás köszönettel vette tudomásul, egyúttal a vagyongazdálkodó gondnok áldozatkészségét, hogy a főbejáraton elhelyezett táblák betűit saját költségén aranyoztatta. Egyúttal intézkedett a számadások és a renoválás ellenőrzése iránt.

A budapesti unitárius székház renoválása teljes befejezést nyert. Negyvennégy év után egy általános jellegű átfestés, villanyfelszerelés falba fektetése, gázcsövek kicserélése stb. stb. elkerülhetlenné vált. Ma szebb a Koháry-utcai székház, mint valaha. Csak még egy dolog van hátra. Székházunk mellett templomunk ma nagyon kopott, nagyon elárvult. De reméljük, hogy Isten segítségével sikerülni fog templomunk renoválása is, amely szintén halaszthatatlan kötelesség.

Dr. Tóth György gondnok lemondása.

Dr. Tóth György kuriai bíró, budapesti egyházunk vagyongazdálkodó gondnoka szeptember 21-én tartott keblitanácsülésen gondnoki tisztéről lemondott. Közel hat évig töltötte be azt a nehéz feladatot, amelyet a budapesti egyház vagyongazdálkodása jelent. Míg annak előtte pusztán a ház kezelése különböző ügyvédek által tetemes összeget emésztett meg, addig az ő gondnoksága alatt az egyház ettől a kiadástól teljesen megszabadult, sőt a székháznak nagyszerű megújítása is befejezést nyert. S ezt a roppant munkát gondnokságai segítségével Tóth György dr. energiája és egyházszeretete egyetlen fillér tiszteletdíj nélkül végezte. Valóban példát adott arra, hogy unitárius embernek hogyan kell szeretnie egyházát igazán és önzetlenül. Működése

alatt teljesen újra szerveztetett az egyházi ügykezelés és adózás, egyensúlyba hozatott a félelmetesen ingadozó pénzügyi egyensúly s ma amikor távozik, maga után egy abszolút biztos, jól rendezett anyagi helyzetet hagy. Amint értesülünk a híveknek szeretete és ragaszkodása abban fog megnyilvánulni, hogy dr. Tóth Györgyöt a tb. gondnokság jól megérdemelt, nemes címével fogják kitüntetni.

Az unitárius misszióház bizottsága

1934. szeptember hó 28-án ülést tartott József Miklós vikárius elnöke alatt, melyen tudomásul vette a lelkészi jelentést, az amerikai látogatásokat, a koppenhágai konferencián végzett munkát, és az őszi munkaterveket. A gondnoki jelentés a szükségszerű javításokról számolt be, melyek elodázhatatlanul szükségesek a ház versenyképességének megtartásához. Természetes, hogy a javítások igen megterhelik a költségvetést s másirányban gátolják a szabad mozgás lehetőségét. A bizottság szabadságot adott Ferenc József h. lelkésznek, aki az oxfordi ösztöndíjat kapta meg az 1934—35. iskolai esztendőre és helyettesítésével Darkó Béla Manchesterből most hazatért akadémista lelkészjelöltet bizta meg.

Reformációi emlékünnepély lesz okt.

31-én a reformáció ünnepén a budapesti Vigadóban este 7 órakor a Bethlen Gábor Szövetség rendezésében. A három evangéliumi felekezet egy-egy templomában este 7 órakor lesz ünnepély. Így a rákos-utcai unitárius templomban is. Itt imádkozik Darkó Béla, beszédet mond Pethő István. Az unitárius egyházközösség ünnepélyes reformációi Istentisztelete október 31-én délelőtt 11 órakor lesz a koháry-utcai templomban.

Tábori beszámoló ünnepélyt rendez a

János Zsigmond cserkészcsapat november 10-én, szombaton a tanulóifjúság és november 11-én vasárnap a nagyközönség számára mindkét esetben este 6 órakor a Misszió Ház gyülekezeti termében. Az ünnepélyen cserkészjelenetek a tábori életből és az egész öt év története képekben fognak szerepelni. Mint mindig, a cserkészek most is számítanak a közönség szíves támogatására. Műsor ára 20 fillér szombaton a tanulóknak, vasárnap 50 fillér a nagyközönségnek.

Böloni Farkas Sándor iparosok és kereskedők köre volt agilis és buzgó főtitkára Bakk János kezébe vette a vándorbotot és elment Délamerikába új életlehetőséget találni. Az egyesület tagjai egyházunk vezetőivel együtt bucsuztatták el a lelkes világi papot, aki reméljük, hogy odakünn is igyekszik a délamerikai unitárius magyarok összeírásában is buzgalkodni. Az egyesület az elinduló esztendőben is folytatni kívánja megkezdett munkásságát s kéri az unitárius iparosokat és kereskedőket, hogy keressék fel összejöveteleiket minden hónap utolsó vasárnapján d. e. a rákos-utcai templom Istentiszteletével kapcsolatban.

Dávid Ferenc egyesület tagjaihoz megkeresést intéztünk, melyben kérjük őket, hogy hátralékos tagdíjaikat minél előbb, esetleg részletekben is, fizessék be. Egyesületünk

tünk csak akkor tudja vallásos és hazafias munkáját tovább folytatni, ha mindnyájan segítségére sietünk. Első estélyünket *november hó 16-án tartjuk meg*, melyre már jó előre felhívjuk a figyelmet. Az estélyt vallásalapító püspökünk Dávid Ferenc emlékezetének szenteljük.

Rákos uccai templomunkban az őszi hálaadó urvacsoaraosztáshoz a kenyeret *Tamási Lajosné* adományozta.

Gyermekistentiszteleteink az egész városban október 14-én vasárnap reggel 9 órakor kezdődnek s folyó tanévben a következő vasárnapokon lesznek: október 14 és 28., november 11 és 25., december 9., január 13 és 27., február 10 és 24., március 10 és 24., április 7., május 5 és 19. Kérjük a szülőket, hogy gyermekeiket a hitoktatók által kijelölt helyre pontosan küldjék, mert az Istenisztelet hozzátartozik a gyermeki lelkek neveléséhez. Gyermekistentiszteleti helyeink a következők: I. Attila u. 1. főgimnázium, (Csiki Eszter.) II. Medve u. 5. polg. isk. (Simonyi Györgyi.) V. Koháry u. 4. (Barabás István.) V. Szemere u. 3. el. isk. (csak cserkészeknek, vitéz dr. Nyiredy Gézáné.) VI. Gömb u. 53. fiu elemi (Derzsy Lily.) VII. Telep u. 32. el. isk. (Rend Dénes.) VII. Aréna u. 25. polg. isk. (dr. Zsakó Andorné.) VIII. Dugonics utca 17. elemi isk. (Kerekes Ilona.) IX. Rákos utca 3. (Rajczi Mária.) IX. Gyáli ut 25. el. isk. (Gyarmathy Ilona.) X. Százados ut 6. polg. isk. (Rédiger Károly.) X. Szt. László-tér 1. polg. isk. (Ujváry László.) XI. Fehérvári ut 10. polg. isk. (Péter Julia.) A pestkörnyeki községekben: Kispeszt. Hungária uti el. isk. (Péterfy Gyula.) Pestszenterzsébet Erzsébet u. el. isk. (Imreh Ilona.) Rákospalota Mávtelepi isk. (Csáka Dezső.) Újpest, Szt. István téri polg. isk. (vitéz Vadadi Albertné.)

Énekeskönyvünk új kiadása megjelent. Sok új éneket kapunk benne, amely a régiből hiányzott, de viszont jó néhányat a román cenzor törölt. Olyat természetesen, amelyben a győztes, uralkodó nemzeti érzés sérelmet vált felfedezni. Például a szegény magyarnak nem szabad így énekelni:

Porbasujtott néped

Sóhajtását értsd meg (276.)

A román cenzor úgy vélte, hogy magyar ember így sem vigasztalhatja magát:

Királyi nemzet vagy, noha te kicsiny vagy.

A 208. zsoltár is sérelmes volt az új urakra:

Hogy Babilon vizei mellett ültünk
Szent hazánkért kesergett ott a lelkünk.
Mert e kívül nincs boldog hely sehol,
Számunkra nincs a földön több Sion.

Ez a néhány szemelvény is mutatja a cenzor merészességét, aki most már a legszentebbhez nyúl hozzá: az ember szív érzéseire. Ez az út a legveszélyesebb út, mert pénzt, vagyont el lehet venni, koldussá is lehet egy nemzetet tenni, de a lelkét elrabolni egy nép sem engedi. Énekelni mindig fog — bármennyire is nem tetszik a tulbuzgó cenzornak. Mi amikor látjuk a szármalmanan összeszabdalt új énekeskönyvet, nem tudjuk nevéssünk-e vagy bosszankodjunk a minden idők örök cenzorának ügyetlenségén és félszégén.

Új alapítvány Simén Domokos emlékezetére
A Dávid Ferenc Egyletnél *dr. Ürmössy Gyula* tb. elnök az alábbi levéllel új alapítványt létesített Simén Domokos emlékezetére:

Mélyen tisztelt egyesület!

Nyáralásomból visszatérve őszinte köszönettel köszönöm kitüntetésüket: tiszteletbeli elnökül választásomat.

Miklós bátyám oldalán állottam az egyesület megteremtésénél, mellette munkáltam a megindulás nehézségeinek elosztatásánál, lelkes tevékenységgel vettem részt a felvirágzás biztosításába. Ma is hagyományos érzéssel tekintek az egyesület magasztos hivatására.

Kiskadácsi Simén Domokos neve ékes betűkkel van beírva theologiai irodalmunkban. Nevelésemet és oktatásomat 20 éves koromig az ő kezétől nyertem. Tudós tevékenységének segítségével leltároztam könyvtárát, az ő szerkesztette folyóirat szétküldését végeztem, munkásságát legközelebről szemléltem és alakja ma is a leghálásab érzelmeiket keltik fel lelkemben. *A jeles tudós emlékezetének fentartására egy 500 P. alapítványt teszek*, amelynek első részletét 50 P.-öt idecsatolok. Célom az, hogy az 500P.-re kigyűlt összeg kamatai időnként valamely az ő szellemében készült, megfelelő irodalmi színvonalon álló egyházunkat érdeklő mű jutalmazására vagy kiadására fordítassék.

Ismételt köszönetem mellett maradok tisztelettel:

dr. Ürmössy Gyula.

A bányakerületi evangélikus egyházkerület közgyűlésén. Raffay Sándor püspök fontos nyilatkozatot tett, amely minket is érdekel. Felkérte a római katolikus egyházat, hogy a vegyes házasságok kérdésében elfoglalt álláspontját változtassa meg, ismerje el a vegyes házasságokat bármely templomban köttetnek, mondjon le a reverzálisokról és állíttassék vissza az 1868. LIII. törvénycikk a ma életben levő 1894. évi XXXII. törvénycikk helyébe. Raffay Sándor mint minden munkásságával, most is megmutatta, hogy Luther Márton békés, megértő szellemének nemcsak püspöke, hanem ami ennél is több, méltó tanítványa. Mi felhívjuk hűveinket, hogy addig is, míg a reverzális kérdés megoldást nyer, ezt a szellemet kövessék s az unitáriusokkal vegyes házasságra lépő nem unitáriusok tekintsék a mi templomunkat is oly szent helynek, mint a saját templomukat és fogadják el az 1868. évi LIII. törvénycikket melyben mindkét félnek egyenlő jogai vannak.

Kozma Jenő súlyos balesete. Kozma Jenő dr. országgyűlési képviselő, budapesti egyházközségünk gondnoka felcsúti birtokán beelépett egy szegbe. Nem sokat törődött sebével, de mikor pár nap múlva dagadni kezdett a lába, vérmérgezéstől tartva orvoshoz ment. Az orvos injekciót adott, amitől Kozma Jenő szérumbetegséget kapott. Néhány napon át igen súlyos volt a beteg állapota, de már azóta teljesen felgyógyult. Igaz szeretettel és részvétellel gondoltunk a mi nagybeteg gondnokunkra s most ugyanazzal a szeretettel kívánunk jó egészséget!

Józan Miklósné betegsége. Józan Miklós püspöki vikáriusunk felesége beteg s a Bethesda diakonissza kórházban fekszik. Szívünk aggodó szeretetével állunk meg betegágánál s kérjük Istent, hogy hozza mielőbb vissza közénk a nagyasszonyt jó egészségben.

Igazgató Tanács évnegyedi rendes ülését 1934. október 23-án (kedden) d. u. 5 órakor tartja a tanácsteremben. Tárgysorozat a hivatalos részben.

Férencz József az Unitárius Misszióház s. lelkésze kolozsvári főhatóságunktól egy évi ösztöndíjat kapott az *oxfordi* Manchester College-ba. Ebben az esztendőben az angol nyelvet és az unitárius teológiát fogja tanulmányozni. Sok sikert kívánunk! Misszióházi helyettese október 1-től kezdve *Darkó Béla* végzett lelkészjelölt. Szeretettel köszöntjük s jó munkát kívánunk!

Ifj. László Gyula okl. középiskolai tanár, m. n. múz. gyakornok atyánkfíát a perugiai (Olaszország) egyetemre és múzeumokba küldte ki a Pázmány Péter Tudomány Egyetem tanulmányainak kibővítése céljából. Ifjú barátunknak, aki a konferenciás mozgalomnak is lelkes tagja, gratulálunk!

Az angyalföldi elme és ideggyógyintézet október 10-én ünnepelte fennállásának ötvenedik évfordulóját. Ebből az alkalomból szívünk melegével köszöntjük *dr. Zsákó István* afiát, az intézet igazgató főorvosát. Unitárius orvos nem adózhatott szebben az elmúlt időknek, mint ahogy *dr. Zsákó István* főorvos tette megemlékezvén a hirneves elődökről. Két nevezetes orvos elődjéről szóló cikke lapunk jelen számában olvasható.

Unitárius énekeskönyvünk (zsoltáros-könyv) legújabb kiadása megjelent, Kolozsvárról megérkezett és iratmisszióknál, valamint a lelkészi-irodánkban kapható. Ára: 1 pengő 50 fillér. — Pótfüzet a régi énekeskönyvek kiegészítésére 25 fillér. — Póztai küldéssel 10 százalékkal több.

Erdélyi unitárius naptárunkat az 1935. évre már elő lehet jegyezni iratmisszióknál. Aki egy levelező-lapon (vagy szóval) bejelenti, az mindenesetre megkapja, mert főleg példányt nem fogunk rendelni Kolozsvárról.

Szegény tanulóink nemcsak hittankönyvet, de — korlátolt számban — más tankönyvet is kaphatnak kölcsön segélykönyvtárunkból.

Nyugdíjas, vagy más, szabadidővel rendelkező atyánkfiai üdvös dolgot cselekednének, ha rohamosan fejlődő unitárius könyvtárunk feldolgozásában részt vennének csütörtökön d. u. 5—7-ig.

Az egyházi adók befizetésének megkönnyítése végett a kebli tanács megbizta *Varga Jenő* nyug. irodafőtisztet a budai részen és *Lux Ernő*t a pesti részen lakó hiveink adójának a beszédésére. Hiveinknek ezton is becses jóindulatába ajánljuk őket. Egyházunk anyagilag is szilárdan kell, hogy álljon.

Vidék

Zalaegerszegről lelkes hangú beszámolót kaptunk *dr. Borbély András* orvos leveléből, amelyben elmondja *Józan Miklós* püspöki vikárius szept. 2-i látogatását. Nagy várakozással készültek e napra Zalaegerszeg, Szombathely, Nagykanizsa, Keszthely, Zalaszentgrót és Lenti unitárius családai, akik messze földről jelentek meg az evangélikus templomban, hogy hallhassák az igehirdetést. A prédikáció után *Józan Miklós* vikárius *Szöke Mózses* lenti postamester három fiát konfirmálta, majd az egész gyülekezetnek kiosztotta az Urvaszora szent jegyeit. Az Urasztalára a kenyeret és a bort *özv. Borbély Györgyné* adományozta. *Józan*

Miklós már az előző szombatot is Zalaegerszegen töltötte s felhasználta az alkalmat, hogy az ott élő erdélyi magyarságot hazafias hitében megerősítse s a jövő szent eszményeit velük együtt közösen ápolja. A zalaegerszegi évenkénti látogatás mindig nagy és szép eredménnyel zárul egyházi társadalmunk életében.

Autó az igehirdetés szolgálatában. E címen a múlt számunkban megjelent hírt ki kell egészítenünk azzal, hogy annak árához a szegedi, orosházi békéscsabai és gyulai hivek is hozzájárultak bizonyos összegekkel, amit utiköltség megtérítés címen juttattak a lelkészhez. Az autó 380, azaz háromszáznyolcvan pengő volt. E nélkül egyrészt nem lehetett megközelíteni egyes távolos városokat, de viszont az eddigi bérautó költségeit a lelkész fedezni már nem volt képes. Az autó egy régi háborus *Wanderer* gyártmányú német futár kocsis volt valamikor. A háboruban a pusztítás parancsait hordozta, most a Krisztus igéjével utazik és a szeretet parancsait hordozza. A lelkész maga a sofför, maga szereli és tisztogatja kocsiját. Javítási költségeit, épen úgy mint a garázs építést a lelkésznek kell majd rendre letöltesztenie.

Szombathelyen okt. 28-án *Józan Miklós* püspöki vikárius tart Istentiszteletet urvaszoraosztással egybekapcsolva. Vas és Sopronmegyék unitárius hivei gyűlnek össze testvéri találkozóra. A tavaly elindított magvetés az idén kell, hogy megteremje igazi gyümölcsöt.

Szörvány istentiszteleteink pestkörnyékén október hó folyamán kezdetüket vették. A régi örállomásokon összegyűjtjük újra a hiveket s keressük közös imádkozással az Örökkévaló felé vezető utat. Kérjük a hiveket, hogy keressék az imádkozásnak alkalmait lelkük építésére.

Erdély

Véendiák-adomány. Az a ragaszkodás, amelyet a székelykereszturi unitárius főgimnáziummal szemben mint Alma Materrel ez ősi intézet véendiákjai tanusítanak, a maga nemében igazán páratlan az erdélyi kisebbségi életben is. Valósággal történelmi lapokra kívánczó, szebbnél szebb megnyilatkozások és cselekedetekről számolhat be a főgimnázium felsőtagozatának fentartásáért alakult iskolafentartó bizottság, amely már számtalanszor jelentésében kifejezésre jutatta mélységes hálóját az ilyen véendiák, avagy unitárius és fajtestvéri áldozatkésztséggel szemben, amelynek köszönheti az élete meghosszabbodását is ez az intézet. Az ilyen adományokról megemlékezni nemcsak azért szükséges és kívánatos részünkről, mert az ősi intézetek fennmaradásáért az adakozó lelkek áldozatkésztségét ébrentartani mindenkinek kötelessége, hanem azért is meg kell emlékezni az ilyen jöltevőkről, hogy dicséretére méltó cselekedetüket mások is követhessék. Egy ilyen értékes újabb adományozásról számol be most is az intézet iskolafentartó bizottsága, amely szerint *dr. Pap Béla*

hevesi ügyvéd és nővére Pap Irma hittestvéreink kiknek szülői Kobátfalván — a kies Nyikó völgyében pihenik örökalmukat — a kereszturi Alma Mater, illetve annak felsőtagozata javára a kobátfalvi határon levő 15 hold értékes erdőbirtokukat egészben odaajándékozták. Az Istennek szeretete és áldása legyen a jutalom e nemes cselekedetükért!

Az első külön kelyhes Urvacsoaraosztás egyházunkban. Korábban hirt adtunk arról, hogy bukaresti testvéreink a múlt évi főtanácsi határozat alapján külön kelyhek készítését vállalták magukra. Az első külön helyes Urvacsoaraosztás szeptember 30-án őszi hálaadó ünnep alkalmával folyt le Bukarestben. A tálcán felsorakozó hetven kis ezüstkelyheket egyenként nyújtotta a lelkész a hiveknek, akik így mentve maradtak a közös kehely használat esetleges hátrányaitól.

Közlözést megbízhatóan és olcsón vállal Kolozsi Károly VII., Dob-utca 10. földszint 11. Telefon 346—24.

HIVATALOS RÉSZ

Sz. 365/1934. Meghívó.

Unitárius Egyházi Igazgató Tanácsunk 1934. október 23-án (kedden) délután 5 órakor, a lelkészi irodán

évnegyedi rendes ülést

tart, melyre a Tanács tagjait szeretettel meghívjuk.

Budapest, 1934. október 8.

dr. Mikó Ferenc s. k. Józán Miklós s. k.
főgondnok-helyettes. püspöki vikárius.

Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitó. 2. Jegyzőkönyv hitelesítése. 3. Elnökileg elintézett és folyó ügyek. 4. Jelentés a székelykereszturi zsinatról. 5. Birtok-bizottság jelentése. 6. Jelentés a koppenhágai kongresszusról. 7. Lelkészi kar véleményes javaslata több ügyben. 8. II. foku foku fegyelmi bíróság tagjainak megválasztása. 9. O. F. B. birtok főfelügyeletére vonatkozó szabályrendelet és adománylevél. 10. Időközben érkező ügyek. 11. Állandó Vegyes Bizottság jelentése. 12. Indítványok (írásban előre).

NB! Állandó Vegyes Bizottság ülése: X. 19. (péntek) délután 5 órakor a lelkészi irodán.

Adókiivetés.

Az egyházközség hiveinek pontos adózása a mai nehéz viszonyok között is azért kívánatos, mert a renoválás költségeire felvett kölcsön pontosan törlesztendő. A hivekre nem akartunk külön rovatalt kivetni.

A hátralékos hivekkel szemben az egyházközség kénytelen most már a közigazgatási behajtást is igénybe venni.

Az adózásnál mutatkozó aránytalanságok a legközelebbi adókirovásnál tisztáztatnak.

A presbyterium elhatározta, hogy az adókiivető bizottság munkásságát már november 1-én megkezdi, hogy legyen elég idő a hivek részéről érkezett kérelmekkel és panaszokkal foglalkozni.

Dr. Tóth György

Szórványgondozás.

A budapesti egyházközség a környékben lakó hivek lelki gondozásának lehetővé tételére szervezeti szabályzatában külön fejezetet szentelt e nagy horderejű kérdésnek. Ez csak a váz. A lelkes munka tölti meg tartalommal. A hivek tájékoztatása céljából, de még esetleges indítványok, helyes gondolatok kiváltása okából is a szabályzatot szövegszerint közöljük:

Szórvány gondozási szabályok.

1. A budapesti unitárius egyházközség a hozzátartozó szórványok sikeresebb gondozhatása céljából szórvány gondnoki tisztségeket szervez.

2. A szórvány-gondnokok az egyházközség hit és nevelésügyi és szórványbizottságának tagjai és abban a szórványügyeknek előadói.

3. A szórvány-gondnokok közvetlenül a keblitanács felügyelete alatt állnak, miért is kötelesek a keblitanács határozatait hiven végrehajtani és utasításait pontosan betartani.

4. A szórványok lelki gondozása a lelkészek feladata, ezért kötelesek minden hónap két vasárnapján délelőtti, vagy délutáni órákban, továbbá sátoros ünnepek alkalmával délelőtti időben mindig más-más szórvány területén istentiszteletet tartani, valamint évenként és szórványonként legalább kétszer vallásosestélyt rendezni.

5. A szórványokban tartandó istentiszteletek alkalmával az énekvezetésről az egyházközség énekvezére akadályoztatása esetén a lelkész gondoskodik.

A vallásos estélyek szerepeit lehetőleg a szórványban lakó hivek látják el.

6. A szórványok területén lakó és beiskolázott unitárius tanköteleseknek a hittan és egyháziénekek sikeres tanítása céljából az összes szórványokban a hitoktatási csoportok és az iskolán kívüli mindkét nembeli ifjúságból, ifjúsági egyesületek a hitoktatók által megszervezendők; a csoportok tanítása és az ifjúsági egyesület sikeres működtetése az ő kötelességük.

7. A szórvány területén lakó és beiskolázott unitárius tankötelesek támogatása céljából az összes szórványokban lakó hivekből „Unitárius Jótékonyági Bizottság” szervezendő. A bizottság útján a tanköteles ruha, továbbá tan, hittan és énekeskönyvvel segítendő.

8. Az unitárius egyház és az egyházközség kiadványában megjelenő füzetek, lapok és könyvek a szórvány gondnokok útján terjesztendők. Az „Egyházközségi könyvtár” a szórványoknak mindenkor rendelkezésükre áll.

9. A szórványok területén lakó tehetetlen szegényekről árvákról, nyomorultakról, szórványgondnokok javaslatának lehetőleg való figyelembe vétele mellett megfelelő módon gondoskodni kell.

Eddig tart a szabályzat.

A legfontosabb szervezeti rendelkezés, hogy a szórványgondnokok a hit és nevelésügyi bizottságok tagjai s ott a saját kerületekre nézve a szórványügyek előadói.

Lehetne arról is szó, hogy azok a szórványgondnokok, akiket a közgyűlés nem választott meg presbítereknek, a presbiteriumnak is tanácskozó tagjai legyenek.

A presbiterium a közgyűlés által választott hivekből alakulván, ennek rendes tagja más nem lehet, mint akit a közgyűlés megválaszt. A szórványok gondnokai helyileg oly értékes szolgálatot végeznek, hogy méltán igényelhetik, ha idejük is van a presbiteri üléseken való részvételre, hogy a presbiteriumnak rendes tagjai legyenek.

A szervezés és fejlődés kezdetén vagyunk. A gyakorlati tapasztalatok is majd útmutatásul szolgálnak arra, hogy mely irányban haladjunk.

(t. gy.)

A Misszióház felhívása volt segélyezettjeihez.

Az összeomlást követő években sokan voltak szegény és szülői hajléktól távol élő ifjak, akik egyetemi tanulmányaik ideje alatt érezték az unitárius egyház segítő, támogató édesanyai szeretetét. Az Unitárius Misszióház hosszú időn keresztül sok ifju felé nyújtotta ki segítő kezét, talán éppen akkor, amikor a legnagyobb volt a szükség és legnehezebb a megélhetés: a megállás az életben s a küzdelem a diploma és az élet elnyeréséért. Sajnos a mai helyzet nyomorúsága alig engedi meg a segélyezést, mert a források kiapadóban vannak s egyre kevesebb az az összeg, amely rendelkezésre áll. Ezért határozta el a misszió bizottság, hogy felszólítja azokat, akik segélyeket élveztek egyetemi tanulmányaik ideje alatt, hogy jöjjenek a bizottság segítségére s segély-kölcsöneik visszatérítésével másokat, mai fiatalokat, szenvedőket juttassanak hozzá az életpálya elnyeréséhez. Félve bocsájtottuk utjára a leveleket nehezen, egyenként jól megfontolva küldtük el őket, de nagy volt lelkünk megnyugvása, amikor már az elsőre is a legteljesebb megértéssel, a gyermeknek az édesapa felé áradó hálás szeretetével találkozunk. Az, aki kapott s ma már jobb sorsban van, érzi, hogy mi az erkölcsi kötelessége. Tudja, hogy kinek mivel tartozik. Nemesak anyagiakat, hanem lelket is nyert s ennek erejétől ösztönözve siet most a segítségünkre, hogy másokban is megmenthessük a legdrágábbat, a lélek tiszta és drága kincseit. Akiket még illet, figyelmezzenek e sorokon keresztül is a saját lelkük beszédére s tekintsék azt, amit valaha az Unitárius Missziós Háztól kaptak kölcsönnek, aminek részletekben való visszafizetésére az írott törvéynél erősebb szó, a lelkiismeret szava kötelez. A Misszió Ház tíz év alatt több mint 36.000 pengőt fordított általában segélyezésre. Ha azok, akiket segélyével idők során keresethez segített, a kapott összegeket hálából visszatéríténiék, új nemzedékeket lehetne belőle nevelni. Ez volna a dolgok természetes rendje: megértés és jó indulat, melyre apellálva az illetők annak idején segélyeket kértek és kaptak. Reméljük nem csalódunk!

Dr. Csiki Gábor.

Az Unitárius Értesítő az evangéliumi megújulásért küzd!

Leikészi nyugdíjalapra ujabban adakoztak a következő atyáknak és ügyünknek önzetlen barátai, akik megértették, hogy miről van szó. Fogadják a nemes szívű adakozók egyházzunk hálás köszönetét és azt a vigasztaló biztatást, hogy minden fillér a maga idejében igazi jótétemény gyanánt könyveltetik el számadunkban és az Elet könyvében is. . . . Az adakozók nevei: özv. kövendi dr. Weress Lajosné — Debrecen — (férje emlékére) 500 P. vitéz Kozma Ferenc, altábornagy Bp. — 20 P. — dr. Tóth György — 10 P. Dimény Mózes, özv. Rend Domonkosné és Kalik István — Csurgó — 5—5 P. Tóth Mihály — Vác — 4 P. Krieger Tamásné (Péterffy Gyöngyike esküvője alkalmából) 3 P. Dimény Dénes és Csatkai Jenő (Sopron) 2—2 P. Csáka János — Pestujhely — 1 P. László Domokos — 60 P. Perselygyűjtés őszi hálaadó ünnepén a koháry-utcai templomban: 23 P. 87 f. a Misszió-Ház rákos-utcai templomában: 9 P. 64 f. Ismételten ajánlom a leikészi nyugdíjalapot összes magyarországi hűveinknek és ügyünk barátainak megértő szeretetében és állandó gondjaiba. A szent célra szánt adományokat az **Országos Központi Hitelszövetkezethél** (V., Nádor-u. 22.) vezetett „Nyug.” jelzésű bianco csekkleplezen is be lehet küldeni, 8486 számjelzés alatt. Befolyó adományokat az Unitárius Értesítő utján — mint eddig is — nyugtázni fogjuk.

Budapest, 1934. X. 8.

Hitrokoni szives üdvözlettel

Józan Miklós

lelkész-elnök, az alap kezelője.

Istentiszteleti sorrend 1934. november hóban.

H O L	Melyik napon	Nely órában	Szolgálatot végzi
A., Templomokban:			
V. Koháry-u. 4.	4. 18. 25.	d.e. 11.	Barabás István Józan Miklós
IX. Rákos-u. 3. (Misszió-Ház)	4. 11. 18. 25.	d.e. 10.	Darkó Béla dr. Csiki Gábor
B., Körzetekben:			
VI. Gomb-u. 53. el. iskola	11.	d.u. 4.	Barabás István Darkó Béla dr. Csiki Gábor
X. M. A. V. telep Prot. imah.	25.	" "	" "
C., Pestkörnyéken:			
Csepel — Templomtéri polg. I.	18.	d.e. 11.	Darkó Béla
Kispest — Wekerletelep II sz. elemi iskola	18.	d.u. 4.	Darkó Béla
Pesterzsébet — Erzsébet-u. elemi iskola	11. 25.	" "	Józan Miklós Darkó Béla
Pestlőrinc — Áll. Tel. - Kultúrház	25.	d.e. 11.	dr. Csiki Gábor
Rákospalota — Máv. telep isk.	4.	d.u. 4.	Barabás István
Ujpest — Szt. István-teri polg. iskola	25.	" "	Barabás István
D., Vidéken:			
a. Debrecen — Hatvan-u. 24. Unitárius Imaház	4.	d.e. 10.	Józan Miklós
Győr — Kossuth-u. Ref. temp.	18.	d.e. 11.	Józan Miklós
Kecskemét — Ref. templom	11.	" "	dr. Csiki Gábor
Nyíregyháza — Ev. iskolák díszterme	25.	d.e. 10.	Józan Miklós

NB! Aláhuzott dátumokon: Uracsorokészítés. Egyházi énekpróba a Misszió-Ház templomában minden héten kedden d. u. 6 órakor (IX. Rákos-u. 3.)

UNITÁRIUS ÉRTESEITŐ

SZERKESZTŐSÉGE
ÉS
KIADÓHIVATALA
LEGJUTÁNYOSSAB-
BAN FELVESZ

HIRDETÉSEKET

Könyvek kötését

a legegyszerűbbtől a leg
diszeseb kivitelben, jutá
nyos árban vállal

TICHY REZSŐ

könyvkötő

IX., Mária Valéria-telep
61/359b.

Levelezőlap hívásra jövök.

NŐI ÉS FÉRFIKALAP NAGY
VÁLASZTÉKBAN — MODELEK
UTÁN — ALAKITÁST OLCSÓN
VÁLLALOK.

PÉTER JÁNOS

VIII., BAROSS-UTCA 82. SZ.

Unitárius hittest-
véreknek ked-
vezményesen
dolgozik

**NAGY
ÁRON**
asztalosmester

VII., Károly krt. 9. Telefonhívó: 33-0-73.

GÁBOR ANTAL FATELEPE

Budapest, IX. kerület,
Remete-u. 11. szám
Butor, épület és tűzifa
állandóan raktáron.
Telefon: 41-2-54. sz.

Énekeskönyv,
imakönyv,
unitárius irodalom

Kapható az UNITÁRIUS
IRATMISSZIONÁL V. k.,
Koháry-utca 4. I. emelet,
8. — Nyitva csütörtökön
5-7, vasárnap 12-1-ig.

POSTAI SZÁLLÍTÁS 10 SZÁZALEK FELÁRRAL.

berde lajos

unitárius cipésmester

jutányosan vállal

minden munkát

Lakik: II., Batthyány-utca 48.

Hó- és sárcipőt is készít.

Dr. TIHANYI
GYÖRGY

fogorvos rendelője
Budapest, IV., Pro-
hászka Ottokár-utca
8. szám — Ren-
del: 12-1/2 és 3-6
órák alatt. — Uni-
tárius betegeknek
kedvezmény.
ugyanott kozmetikai rendelés

Máté-nyomda, ELVÁLLAL:

BUDAPEST
VIII, József-utca 61
TELEFON: 461-81

könyvet, újsá-
got kereskedel-
mi és ügyvédi
nyomtatványt,
falragaszt, röp-
lapot, cégkár-
tyát, névjegyet,
eljegyzési és es-
küvői kártyát stb
izléseesen és
jutányosan.